

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3250

Vragen van het lid **Wassenberg** (PvdD) aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over *de kritiek van de Algemene Rekenkamer op het plastic afvalbeleid van het kabinet* (ingezonden 28 mei 2019).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Veldhoven-van der Meer** (Infrastructuur en Waterstaat) (ontvangen 28 juni 2019).

Vraag 1

Kent u de kritieken van de Algemene Rekenkamer op uw plastic afvalbeleid?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Erkent u dat de wettelijk vastgestelde Afvalhiërarchie (1. preventie 2. voorbereiding hergebruik 3. recycling 4. verbranding) leidend moet zijn in het plastic afvalbeleid?

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Deelt u de conclusie van de Algemene Rekenkamer dat uw beleid deze wettelijke vastgestelde hiërarchie niet volgt en vooral stuurt op slechts één aspect, namelijk plastic recycling van verpakkingen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen gaat u hiertoe treffen?

Antwoord 3

Ik deel het belang van het volgen van de afvalhiërarchie. Daarbij is preventie de eerste stap. Mijn beleid heeft daarvoor een wettelijk kader: het Besluit beheer Verpakkingen stelt dat Verpakkingen aan de essentiële eisen te dienen voldoen. Deze eisen stellen dat de hoeveelheid materiaal tot het minimum moet worden beperkt en de hiërarchie gevolgd moet worden bij het ontwerpen van verpakkingen.

¹ Resultaten verantwoordingsonderzoek 2018 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (Kamerstuk 35 200-XII, nr. 2)

Ook dienen producenten alle kosten te dragen voor het afvalbeheer van verpakkingen. Daarmee is er een wettelijke financiële prikkel om het gebruik van plastics in verpakkingen te verminderen.

Hergebruik heeft, waar mogelijk, de voorkeur boven recycling. Er zijn ook al goede voorbeelden waar dit gebeurt zonder afspraken of wettelijke verplichting; denk aan de bierkragen en plastic pallets. In het Plastic Pact is afgesproken dat plastic producten en plastic verpakkingen in 2025 waar mogelijk herbruikbaar dienen te zijn. De Verpakkingenrichtlijn legt een verplichting op aan lidstaten om maatregelen te nemen die hergebruik van verpakkingen stimuleren. Ik verken hoe we dit in Nederland kunnen implementeren en ben hierover met het bedrijfsleven in gesprek.

Voor recycling heb ik ambitieuze doelen. Ik ga de recyclingnormen in het Besluit beheer verpakkingen herzien zodat Nederland koploper blijft en groei gewaarborgd is. Ik informeer uw Kamer na de zomer over de nieuwe recyclenormen voor verpakkingen. Ook heeft het verpakkend bedrijfsleven tariefdifferentiatie ingevoerd, dit geeft een financiële prikkel tot het op de markt brengen van beter recyclebare verpakkingen.

Tot slot ontmoedig ik storten, verbranden en export van plastic afval via de verhoogde afvalstoffenbelasting en het Landelijke Afvalbeheerplan en heb ik mij aangesloten bij de recent gemaakte afspraken van 180 landen in het kader van het Verdrag van Bazel om export buiten Europa van moeilijk te recyclen plastics, te voorkomen. Ook zal Nederland de Single-Use-Plastics richtlijn implementeren. Daaruit volgen concrete maatregelen voor het verbieden en verminderen van het gebruik van plastics bij verschillende toepassingen, zoals bij on-the-go verpakkingen, rietjes en ballonnen. Om te komen tot minder (onnodig) gebruik van plastics heb ik samen met de 75 partijen van het Plastic Pact NL een kwantitatief reductiedoel van -20% in 2025 afgesproken. Het CIRCO-programma stimuleert bedrijven om hun plastic producten en verpakkingen circulair te ontwerpen.

Vraag 4

Erkent u de conclusie van de Algemene Rekenkamer dat er geen doelstellingen zijn om de productie en het gebruik van plastics terug te dringen en dat het Nederlandse beleid daarmee gericht is op een beperkt deel van de plastic tinnen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen gaat u hiertoe treffen?

Antwoord 4

Er zijn geen wettelijke doelstellingen maar wel beleidsdoelstellingen. In het kader van het Circulaire Economie beleid hanteert het kabinet een doelstelling van 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) in 2030. Voor eenmalige producten en verpakkingen hanteer ik in het kader van het Plastic Pact een reductiedoel van 20%. In het antwoord op vraag 3 heb ik uiteengezet welke preventieve werking uitgaat van de verschillende ingezette beleidsinstrumenten.

Vraag 5, 6

Erkent u de conclusie van de Algemene Rekenkamer dat u «terughoudend bent met het inzetten van wet- en regelgeving om de doelstellingen af te dwingen»? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen gaat u hiertoe treffen?

Deelt u de mening van de Algemene Rekenkamer dat uw huidige strategie van regisseren en stimuleren onvoldoende is om tot preventie, hergebruik en een circulaire economie te komen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen gaat u hiertoe treffen?

Antwoord 5, 6

In het antwoord op vraag 3 geef ik een opsomming van de beleidsmaatregelen die ik hanteer. Daarvan zijn de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, het Besluit Beheer Verpakkingen, de afvalstoffenbelasting, het verdrag van Bazel en de implementatie van de SUP-richtlijn beleidsmaatregelen met een wettelijke basis. Ik hanteer een breed palet aan beleidsinstrumenten, volg nauwgezet de resultaten die hiermee worden bereikt en stel waar nodig mijn beleid bij.

Vraag 7

Erkent u de conclusie van de Algemene Rekenkamer dat u terughoudend bent met betrekking tot de invoering van statiegeld op kleine plastic flessen en dat de voorgenomen opzet leidt tot afhankelijkheid van derde partijen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen gaat u hiertoe treffen?

Antwoord 7

Ik deel die conclusie niet. Ik heb uw Kamer uitgebreid geïnformeerd over mijn inzet rond plastic flessen². Regelgeving voor statiegeld is door mij opgesteld en in behandeling gebracht. Ik voer statiegeld in als na de laatste meting in 2020 blijkt dat één van de afgesproken doelen (70% – 90% reductie van het zwerfafval van kleine flesjes of 90% recycling van kleine flesjes) niet gehaald is. Dat doe ik op basis van de voorliggende wetgeving en daarvoor ben ik niet afhankelijk van een derde partij.

Vraag 8

Deelt u de mening van de Algemene Rekenkamer dat de financieringsmethode van de plastic keten moet worden geëvalueerd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid tot een evaluatie?

Antwoord 8

Voor kunststof verpakkingen geldt producentenverantwoordelijkheid. Sinds 2013 is er een privaat financieringssysteem van het bedrijfsleven dat door Stichting Afvalfonds Verpakkingen uitgevoerd wordt. Dit collectief int afvalbeheerbijdragen bij producenten en bekostigt hiermee de verduurzaming, inzameling en recycling van verpakkingen en het bestrijden van zwerfafval. Het collectief betaalt aan gemeenten een vergoeding voor inzameling en recycling voor ketens die nog niet financieel rendabel zijn, zoals kunststof verpakkingen en drankenkartons. Deze systematiek is in de tussenevaluatie van de Raamovereenkomst Verpakkingen vorig jaar geëvalueerd. De conclusies zijn met uw Kamer gedeeld³.

Vraag 9

Erkent u de conclusie van de Algemene Rekenkamer dat voor het behalen van de ambitie van een volledig circulaire economie in 2050 (opgenomen in het regeerakkoord) nog veel moet gebeuren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen gaat u hiertoe treffen?

Antwoord 9

De ambities van het kabinet voor 2050 zijn stevig. In 2050 een volledig circulaire economie en als tussenstap van 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) in 2030. In het Rijksbrede uitvoeringsprogramma CE staan voor de komende vijf jaar per transitieagenda, concrete acties uitgewerkt; dat geldt ook voor de transitieagenda Kunststoffen. Ieder jaar wordt het uitvoeringsprogramma geactualiseerd met nieuwe acties. Om te volgen of de ingezette acties voldoende resultaat opleveren om de doelen voor 2050 en 2030 te halen, heb ik het PBL, samen met andere kennisinstellingen zoals het RIVM en TNO gevraagd, een monitorings- en sturingssysteem te ontwikkelen. Dit monitorings- en sturingssysteem geeft de mogelijkheid om te sturen op maatregelen ten gunste van de transitie naar een circulaire economie. Zo wordt vinger aan de pols gehouden en kan bij de jaarlijkse actualisatie van het uitvoeringsprogramma indien nodig bijgestuurd worden om te zorgen dat de doelen gehaald worden.

Vraag 10

Bent u bereid tot het verbreden van de producentenverantwoordelijkheid, zoals de Algemene Rekenkamer adviseert, zodat naast verpakkingen ook andere plastic stromen worden gerecycled in plaats van verbrand worden? Zo nee, waarom niet?

² Kamerstuk 28 694, nr. 135

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-28694-135.html>

Antwoord 10

Ja, ik ga de SUP-richtlijn implementeren. Eén van de elementen in de implementatie is de invoering van een stelsel van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor vistuig, voedsel- en drankverpakkingen, bekers, plastic tasjes, ballonnen en sigarettenfilters.

Vraag 11

Erkent u dat op dit moment het recyclingspercentage nog sterk wordt overschat doordat de Europese rekenregels nog toelaten dat uitgesorteerde afvalstromen als gerecycled mogen meetellen? Erkent u dat mogelijk slechts 20–35% van de plastic verpakkingen wordt gerecycled in plaats van de gestelde 52%? Erkent u dat het daardoor niet zinvol is om Nederlandse recyclingcijfers met die van andere Europese landen te vergelijken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Volgens de huidige Europese rekenregels mogen uitgesorteerde afvalstromen niet worden meegeteld bij het recyclingpercentage. In Nederland wordt daarvoor gecorrigeerd, waarbij ook wordt gecorrigeerd voor het aandeel niet-verpakkingen. Na deze correcties komt Nederland op 49% recycling voor kunststof verpakkingen. Daarmee is Nederland Europees koploper. In een aantal andere EU-lidstaten wordt een fase eerder in de keten gemeten en wordt al het ingezamelde materiaal – ook niet-recyclebare stromen en niet-verpakkingen – als gerecycled geteld. Dat is niet conform Europese rekenregels en daarmee vallen de percentages van die landen te hoog uit en is vergelijking tussen lidstaten niet goed mogelijk.

Nederland heeft zich hard gemaakt om in Europa uniforme en strenge rekenregels op te stellen. Die verdergaande regels zijn er nu. Deze houden onder meer in dat – naast een correctie voor uitgesorteerde afvalstromen en niet verpakkingen – ook gecorrigeerd wordt voor verliezen in het recyclingproces. Ik ben daar blij mee.

Op deze manier wordt overal in de EU op eenzelfde manier zo goed mogelijk gemeten wat daadwerkelijk gerecycled wordt.

De nieuwe meetmethode zal naar verwachting ook voor Nederland een correctie als gevolg hebben. Ik heb aan de WUR opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de effecten van de wijziging voor de huidige recyclingpercentages.

Ik informeer uw Kamer na de zomer over de recyclenormen voor verpakkingen. Daarbij zal ik uw Kamer ook het rapport van de WUR toesturen.